

ЕРИХ КЕСТНЕР

ДЕТСКАТА КАЗАРМА

Превод от немски: Венцеслав Константинов, 2016

chitanka.info

В онази нощ, когато Ролф Кларус, тринайсетгодишен гимназист, удуши зрелостника Виндиш, в стария град почина и госпожа Хедвиг Кларус, майката на момчето.

Съвпадането на двата смъртни случая, сякаш единият отмъщаваше за другия, подтикна някои към обяснението, че все пак съществува нещо като неведома справедливост. А особено пресметливи личности енергично се заловиха да установят най-точно моментите на двете събития и да ги сравнят. Госпожа Кларус бе издъхнала към девет часа вечерта, а малко след полунощ учениците, настанени в спалня „А“ на училището, бяха чули онзи зловещ вик, който ги бе накарал треперещи да скочат от постелите си и да се втурнат към Виндиш — в леглото му, облечен в дълга нощница, седял малкият Кларус и безучастно се взираше в широко отворените очи на зрелостника.

Трудността да се установи някаква по-висша връзка в тази поредица от нещастия произлизаше от изключителната суровост, с която почти всички осъждаха малкия убиец. Това не можа да се промени и след лекарското заключение: Виндиш вероятно е умрял от сърдечен удар, предизвикан от уплаха, така че на лице бил само опит за убийство, макар и със смъртоносни последици. На такива възражения всички общо отвърщаха: „Към едно действително убийство спада съвкупността от намерението на деятеля и смъртта на нападнатия. В този случай да се търсят хитроумни аргументи в полза на момчето, е неуместно.“

Скоро се установи следното: преди вечеря Ролф Кларус напуснал училището, не се явил в работилницата и на вечерното богослужение, а когато накрая го попитали, потвърдил с леко кимване, че по това време си е бил у дома. Петокласникът Грул разказа, че видял двамата да влизат в спалнята, вероятно било късно; във всеки случай съседите по легло дълбоко спели.

Тъй като Виндиш тъкмо имаше седмично дежурство, а учениците заявиха, че той не само прекалено често, но и с голямо удоволствие наказвал момчето, външната ситуация можеше с известна сигурност да се разгадае: при служебните си обиколки той е заловил връщащия се от непозволен отпуск Кларус, поискал обяснение и го заплашил, че ще го предложи за някое от обичайните наказания. Но всичко друго оставаше в мрак. Дали Кларус е казал на зрелостника, че

идва от смъртното ложе на майка си? И ако това не е станало: Виндиш не е ли забелязал мъката на момчето?

Виндиш бе мъртъв. А Ролф Кларус мълчеше. Дори и когато скоро след това се разболя тежко и легна с температура, пак мълчеше. А и по-късно, когато лекарите прецениха, че всъщност вече е здрав, но въпреки това ще го пратят в психоклиника — и тогава продължаваше да мълчи. Но самопризнанията му можеше да се окажат излишни. Защото междувременно отвориша писалището му, внимателно проучиха неговите книги, попивателни хартии и бележници, а върху няколко листчета и в тетрадка голям формат, която приличаше на несръчен дневник, прочетоха неща, които осветиха случая.

Заседанията приключиха с това, както вече се каза, че Ролф Кларус бе пратен временно в психиатрична клиника. Един достоверен слух твърди, че там той умрял, а друг, по-малко вероятен, че все още е жив. Кое от двете твърдения е вярно, всъщност няма значение. Понеже в онази нощ умряха трима души, макар и последният да продължи да диша.

Не само е по-лесно, но и по-правилно, вместо да се чете старателната психиатрична интерпретация на случая, да се проследят някои от намерените бележки, които малкият Кларус бе написал през последните седмици преди деянието. Какво тогава го бе разтърсило и подтикнало, показват най-ясно онези зацапани листчета, на които той мислено е разговарял с мъката и с врага си.

„Никога няма да успея да се набирам на висилката. Но до сряда трябва да мога, така ми е заповядал учителят по физкултура. И непрекъснато да се упражнявам през свободните часове. Всички ми се смеят. А въртенето на висилка е още по-трудно. Бертолд може и въртенето. С лявото коляно, с дясното коляно, между ръцете и странично. После Бертолд разказал на В. за неумението ми на висилката. В. му отговорил, че стриктно ще проверява дали се упражнявам.

В сряда трябва да остана след часовете. Заради В. Накара ме да нарежа стари вестници на малки правоъгълници. За клозета. Стоеше до мен и се смееше.

Маминка сигурно ме е чакала. А исках да ѝ покажа тетрадката си за съчинения с отличната оценка.“

„Отново ме остави след часовете. Не съм бил избърсал добре праха от пианото в стая 9. Естествено, той издири нечистотията, където не можех да достигна. Трябвало да се кача на стол. Казах, че не съм прислужница. Щял да съобщи за това на ректора. Но ми го каза, за да му дам отново джобните си пари. Нарича това: заем.

Написах писмо на маминка, че съм бил на излет, за да не разбере колко често трябва да оставам след часовете. Ще си помисли, че не желая да я виждам. За всичко е виновен В.“

„В събота следобед най-после отново си бях у дома. Но маминка е болна и затова е на легло. Може би защото си мисли, че правя излети. Исках да ѝ споделя, че за всичко е виновен В. Но засега не бива нищо да ѝ казвам. Болните не бива да се тревожат.

По френски се запънах на стихотворението на Беранже. Кандидат-учителят Хофман ме наруга и за наказание получих допълнителна работа.

Дали е много болна и мисли за мен? В. каза, че много моли в стаята му всички да са весели. Мърморковци като мене били лоши хора. И трябвало веднага да се засмея. Започна да брой: едно, две, три. Но не се получи.

Това е открит бунт, изрева той.

А все още не мога да се набирам на висилката.“

„В събота отново ме остави след часовете. Но вечерта след вечерята избягах вкъщи. Не можех да взема трамвая. Понеже ми бе прибрал джобните пари. Много напрегнато. Отначало маминка не отваряше. От страх започнах да блъскам по вратата. Накрая тя излезе,

подпряна на стол, и запита в тъмното кой е. «Аз съм», извиках с все сила.

Тя се уплаши, но ѝ казах, че домашният учител ме е пуснал за два часа. В казармата никой не забеляза, че съм липсвал.

Всяка сряда ме пращат на работа в градината. С дълга пръчка трябва да набождам хартиите и да мъкна количка. В. е говорил с градинаря да ме вика винаги по време на обедната почивка. Защо ли толкова ме мрази?“

„Понеделник вечерта отново избягах. По пътя за вкъщи едва вървах от сърцебиене. Маминка излезе веднага щом позвъних. Но струва ми се, че е много болна. А от нашите роднини не идва никой. Тъй че е съвсем сама. Когато се прибрах, В. ме залови на входа и каза, че не бивало така да бягам, затова щял да ме оставя след часовете. Казах му, че майка ми е болна. Той се изсмя. Вече му било известно. Защото маминка ми е пратила картичка, написана с трепереща ръка, че много се радва, задето отново ще дойда в сряда.

Утре вечер ще трябва да избягам, дори той отново да ме залови. Не мога пак да ѝ кажа, че с Ламберт ще правим излет в полето! След като ми е написала тази картичка!

Подир месец са изпитите. На класната работа по латински имам тройка. Кох ме запита какво става с мене. Ако можех да си остана у дома и да пазарувам за маминка, да ѝ чета, да ѝ готвя! Но е невъзможно. Всичко ми е забранено.“

„Във вторник си бях отново вкъщи. Казах, че през следващите дни трябва усилено да се готвя за изпитите. Маминка изглежда съвсем побеляла и слаба. Не ми казва какво ѝ е.

В. отново ме залови. Не трябвало да му досаждам толкова с болната си майка. Давали отпуск само за

погребения. Подлец! Ако нещо се случи със скъпата ми маминка, единствено той ще е виновен. Самият аз съм като болен. А предстоят изпити. Довечера отново ще избягам.

I. Да нарисувам карта на Италия. С градовете с над 200 000 жители. Планините да защриховам в кафяво.

II. Да преговоря Пуническите войни.

III. Глаголните спрежения на «е».

IV. Да науча «Щурец и мравка» на френски.

V. Въртенето на висилка наляво между ръцете.“

„Хвана ме тъкмо когато тръгнах да бягам, и не ме пусна. Вече щял да излиза с мен в градината и да следи дали оставам там и щял да внесе предложение да бъда лишен от отпуск за цял месец. Не съм знаел какво е чувство за дълг. Дали не съм можел да му дам заем? Но аз наистина нямах пари. При всичко, което казва, ме гледа в лицето, сякаш чака да се разплача.

Щял да напише писмо на маминка, това не бива да го прави! По-добре да ме набие или нещо друго.

Само не това. Тя трябвало да му отговори с нейния подпис. Не можах да заспя.

Искам да си ида вкъщи. Утре вечер пак ще избягам. Толкова се страхувам за нея. Ако той ме заключи, просто ще скоча от прозореца.“

В онази вечер, когато малкият Кларус предпочитал да скочи от прозореца, вместо да остане в училището, той успял да се измъкне въпреки зрелостника, тичал, както толкова пъти, по тъмните улици на предградието, през безлюдни площади и мостове, в онази вечер той видял майка си да умира, в онази вечер го издърпали от леглото на Виндиш, когато и за двамата вече било много късно.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.